

Družba po meri človeka

Wolfgang Findeisen je večplasten človek. Zase pravi, da je učitelj in učitelj učiteljev. Vrsto let se je namreč ukvarjal z otroki z vedenjskimi motnjami in vodil dodatna izobraževanja za učitelje prizadetih otrok. Je pa tudi zdravilec, učitelj glasbe in poznavalec družbenih dogajanj. Kot prepričan zagovornik uravnovešenega sodelovanja med različnimi stebri družbe trdno verjame, da smo ljudje dolžni razmišljati in ukrepati ter biti odgovorni za svoja dejanja, namesto da svojo odgovornost prenašamo na druge, kar se najlepše kaže pokaže prav v primeru političnega (ne)dialoga. V Slovenijo prihaja že vrsto let, med drugim je sodeloval pri prvih korakih Waldorfske šole pri nas, in v okviru Idriarta predstavljal Steinerjev koncept ureditve družbe.

Zakaj Slovenija? Kaj vas je pritegnilo na tej mali deželici?

Slovenci ste izjemen narod. V Slovenijo sem prvič prišel pred 16-imi leti. Od takrat sem imel veliko priložnosti, da sem spoznaval slovenski duh in slovensko miselnost. Imate veliko prednost pred drugimi narodi, saj znate uporabljati roke, poslušati srce in misliti s svojo glavo. Sposobni ste se navdušiti za to, kar mislite in temu slediti. To pa je prvi pogoj za preobrazbo družbe, ki bi bila narejena po meri človeka.

Ali sodobna družba ni takšna?

Današnja ureditev sveta je pisana po meri kapitala in njegovega najmočnejšega organa, Svetovne trgovinske organizacije (STO). Ta v imenu oviranja svobodne trgovine posega v najosnovnejše človeške pravice, celo v tako tako temeljne, kot so pravica do oskrbe s pitno vodo ali čistega zraka. Evropska ustava je narejena po pravilih STO, to pa v praksi pomeni diktat majhnega števila koncernov, ki obvladujejo Evropo. V Nemčiji, Veliki Britaniji in Franciji so se že pokazali prvi negativni učinki predpisov evropske ustave, zato so jo na Nizozemskem in v Franciji zavrnili.

Kako STO in evropska ustava posegata v temeljne človeške pravice?

Predvsem uničujeta posebnosti narodov, njihovo kulturo, ki je zrasla iz etnografskih značilnosti, pa tudi sposobnost samoiniciativnega razvoja gospodarstva. Posameznik po vsem svetu je vse bolj okleščen na raven potrošnika. Izgublja svoje sposobnosti in moč, da prispeva h kulturi časa. Prodaja in trži se vse, kar se na človeku lahko trži, vključno z njegovimi temeljnimi pravicami. Kar pogledajte: izobraževanje se trži od vrta do univerze, na prodaj so pravice do oskrbe z vodo, zdravjem, tržiža se promet, energija ...

Ali ni tak pogled nekoliko črnogled?

Prej bi rekel, da odslikava stvarnost. V Nemčiji je pred kratkim prišla v javnost novica, da je arbitražna STO izrekla naši državi kazen, ker smo določena področja opredelili kot naravovarstvena. Kar po razumevanju STO ovira svobodno trgovino.

Zelo ilustrativen je primer oskrbe s pitno vodo. Mednarodne korporacije so od lokalnih oblasti

odkupile koncesije za oskrbo prebivalstva s pitno vodo. Zgodilo se je dvoje. Cene pitne vode so začele drastično naraščati, kakovost storitve pa enako močno upadati.

Oboje zaradi interesa kapitala investorjev, ki morajo s svojimi naložbami ustvarjati dobiček. Lokalne oblasti so pri tem z nacionalno regulativo praktično brez moči, saj za mednarodne korporacije veljajo določbe arbitraže STO.

Edina pot je ponoven odkup pravic do oskrbe s pitno vodo, pa čeprav za neprimerno večjo vsoto. V Nemčiji se tovrsten pritisk na lokalne oblasti že dogaja, v Venezueli ali na Filipinih pa so ta proces že izpeljali.

Slovenci znate uporabljati roke, poslušati srce in misliti s svojo glavo. Sposobni ste se navdušiti za to, kar mislite in temu slediti.

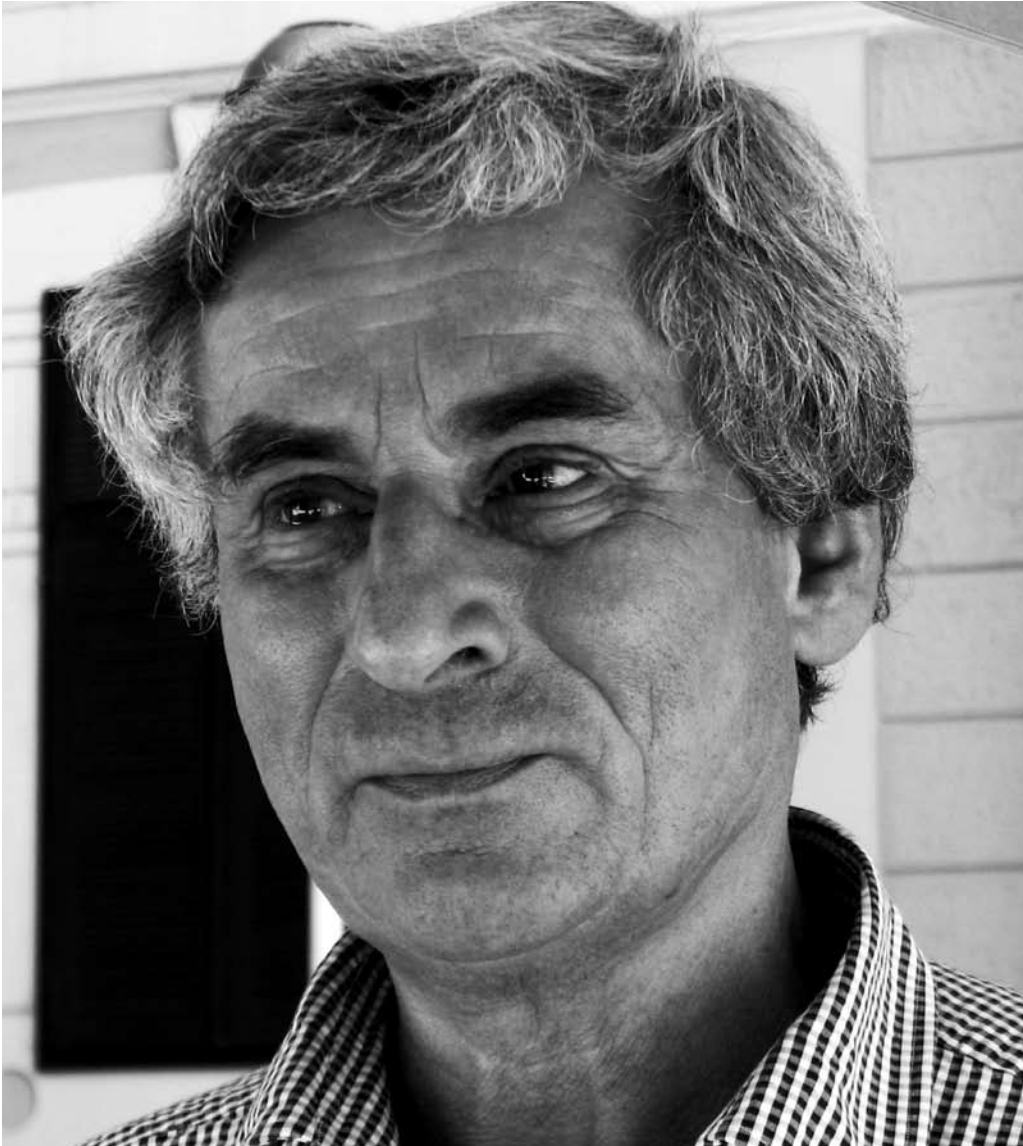
Gre torej za to, da obstajajo, ali bi morale obstajati, meje, do koder seže logika kapitala in kjer se začne nedotakljivost temeljnih človekovih pravic?

Gre za to, da moramo zagotoviti, da bo svoboda tržnega gospodarstva veljala za vse. Ne le za velike. Da ne bodo majhne kmetije obsojene na propad, ker bodo subvencije dodeljene zgolj kmetijam od določene velikosti naprej. Da se bo potrošnik lahko svobodno odločal, ali želi gensko predelano hrano ali ne, in da njegove odločitve ne bodo s strani STO prepoznane kot oviranje svobodne trgovine.

Ali ste vedeli, da lahko STO sankcionira nacionalne ukrepe neke države, ki jih je le-ta sprejela za zaščito prebivalstva, če presodi, da omejujejo prosto trgovino?

Imate na vse to kakšen odgovor, smer rešitve?

Lahko bi rekli, da se je potem, ko so v Franciji in na Nizozemskem zavrnili sprejetje evropske ustave, čas nekako ustavil. Priložnost je dobilo prebivalstvo. Civilna družba lahko spregovori in postavi svoje zahteve ter prepreči, da se še naprej prodajajo osnovne človeške pravice. Mednje sodi, konec koncev, tudi pravica do

Ljudje smo sposobni soodločanja na vseh treh ravneh družbe: na gospodarski, politični in kulturni ravni.

tega, katere proizvode želimo kupovati, kateri izdelki naj sploh pridejo na police trgovin.

Odločilnega pomena pri tem je obveščенost. Dobro obveščeno prebivalstvo nikoli ne bi razprodalo svojih pravic do izobraževanja, zdravja, vode, energije, zraka, itd., pač pa bi želelo aktivno sodelovati pri njihovem upravljanju in razvoju.

Nasproti kapitalski logiki STO moramo torej postaviti drugačen koncept oblikovanja družbe. Govorim o možnosti so-oblikovanja, o pravi- ci posameznika do so-odločanja. Ljudje smo sposobni so-odločanja na vseh treh ravneh družbe: na gospodarski, politični in kulturni.

Civilno družbo je potrebno enakovredno upoštevati pri vseh odločitvah na državni ravni pa vse do lokalne samouprave. Pri vsaki odločitvi morajo ekomonija, politika in kultura odpreti dialog preko svojih predstavnikov, saj ima vsaka

tema vse tri obraze: gospodarskega, političnega in kulturnega.

Soodločanje skriva izjemno kulturno moč. Samo če je kultura enakovredno soudeležena pri odločanju, lahko dobita politika in gospodarstvo značaj trajnostne rasti.

Na podlagi česa ste tako trdno prepričani v sposobnost posameznika za sooblikovanje družbe?

Človek ima edinstveno sposobnost graditi lastno kulturo. To je dejstvo in tega ne smemo zanemariti. Vendar pa ne smemo spregledati tudi vpliva izobraževalnih sistemov, ki lahko to človeško sposobnost pospeši ali hudo zavre. Inovativne sposobnosti v gospodarstvu so odvisne od iniciativne sposobnosti posameznika in zahtevajo tak sistem izobraževanja, ki ne zanemarija različnosti in enkratne sposobnosti vsakega posameznika.

Izobraževanje, ki teži k enakosti ljudi in s svojimi programi oblikuje primerljive posameznike, je zavrlo enkratnost posameznika in izgubilo njegov inovativni naboj. Izobraževalni sistemi bi se morali preoblikovati v duhu potreb novega so-oblikovanja družbe.

Kaj pa v Sloveniji? Pri nas smo evropsko ustavo že sprejeli ...

To je res. Sprejeli ste jo, čeprav večina Slovencev resnične vsebine evropske ustave ne pozna. Lahko rečemo, da je zaradi tega vaša odločitev pravzaprav neveljavna. Obljubili ste nekaj, za kar po vsebini, če bi jo poznal, nihče ne bi glasoval. In smo spet pri kakovosti obveščanja. Ljudje, ki glasujejo na referendumih, za oblikovanje objektivne odločitve preprosto nimajo na razpolago vseh informacij.

Slovenska vlada se še lahko spomni na mnenje prebivalstva. Prisluhne naj temu, kaj ljudje zares hočejo, namesto da se ukvarja s tem, za katere potrebe svetovnih koncernov mora svoje prebivalstvo šele usposobiti.

Večina Slovencev resnične vsebine evropske ustave ne pozna, zato je odločitev za njeno sprejetje pravzaprav neveljavna. Obljubili ste nekaj za kar navadno nebi glasovali.

Po drugi strani pa je potrebno za sprejemanje odločitev v politiki in gospodarstvu usposobiti tudi nosilce kulturne moči.

Ali se mora potemtakem civilna družba okrepiti?

Take iniciative praviloma naletijo na velike odpore. Vendar je prav civilna družba tisto varovalo in protiutež v družbi, ki zagotavlja, da se sliši glas zadostnega števila občanov. Zastopniki kulture omogočijo, da se razvija družba, ki je ne vodijo zgolj politični ali gospodarski interesi.

Res pa je, da morata biti enakovrednost vseh treh ravneh, gospodarski, politični in kulturni, ter načelo soodločanja zagotovljena z ustavo. Poleg tega mora državna ustava uzakoniti pomen nacionalnih pravic, ki so nad mednarodnimi. Filipinci imajo, na primer, oboje že zabeleženo v svoji ustavi.

Moč prebivalstva je neznanska, le odkriti mora svojo sposobnost sooblikovanja kulture. Ozavestiti, da si sposoben tvoriti lastne ideje in jih uresničevati. To je sposobnost, ki jo, kot sem že dejal, v veliki meri imate Slovenci. Znete narediti to, kar mislite, in to je pravi pogoj za preobrazbo družbe.

Če bi Sloveniji uspelo, da iz svojih korenin, iz talentov ljudi, ki tu živijo, iz kulture, ki je tukaj zrasla, in iz kulture, ki bi jo bilo še potrebno razviti, da svoj izviren prispevek Evropski uniji, ne bi bilo nobene nevarnosti, da bi postali od-slikava sedanje Amerike. Z vsem spoštovanjem, seveda, do ameriške izvorne kulture.

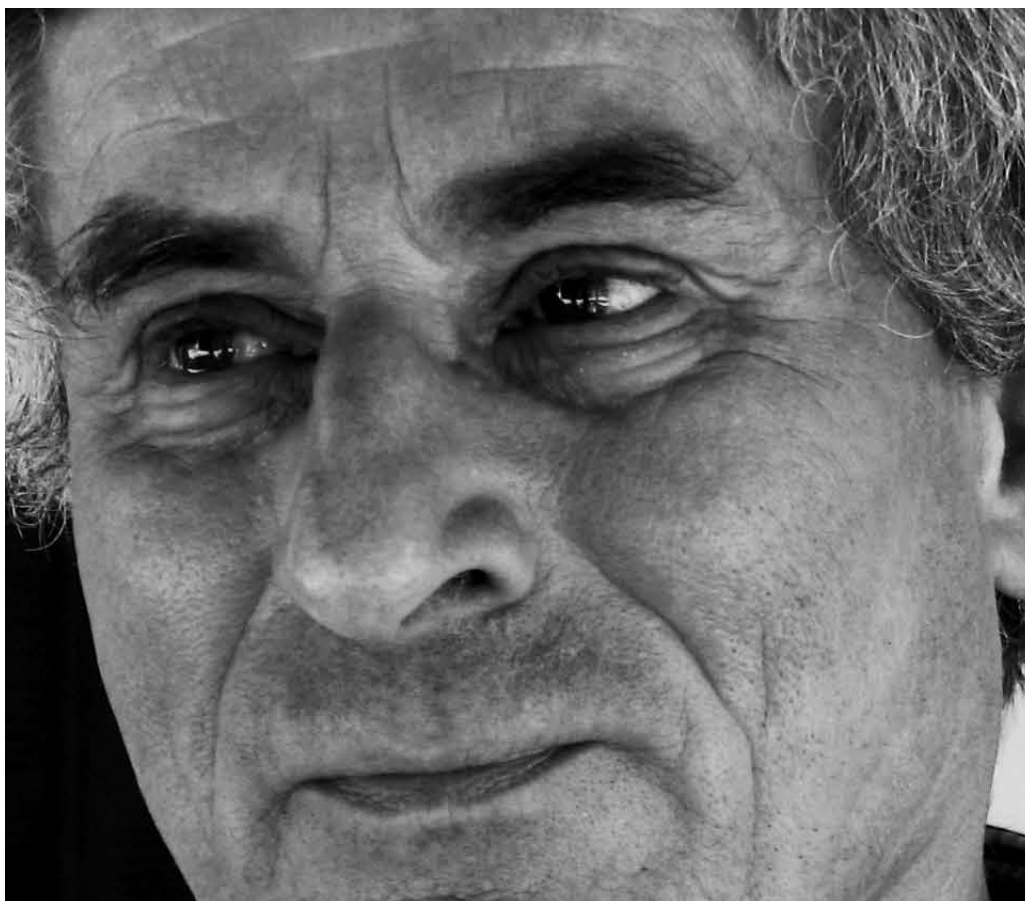
Kaj lahko k temu prispevajo mediji?

Po mojih opažanjih mediji uspehov drugih dežel pri oblikovanju družbenega dialoga ne obravnavajo dovolj pogosto. Zelo malo ali pa zelo površno je bilo napisanega o spremembi določil v filipinski ustavi ali o tem, da je oskrba s pitno vodo v Venezueli spet v rokah lokalnih oblasti. Kljub temu ljudje o takih dosežkih slišijo in krepijo lastno zavedanje.

Novinarji se bodo morali odločiti, ali bodo samo organ, ki bo povzegal novice tiskovnih agencij, ali pa bodo zmogli svobodno poročati po svoji vesti in postati tisti organ, ki zaznava potrebe naroda in o njih govori, nekakšna usta naroda.

Vsak od nas se mora namreč vprašati, kakšno bodočnost želi darovati svojim otrokom, kakšno prihodnost jim želi ustvariti. To je edina mera, po kateri se moramo soočiti s problematiko svojega časa. ■

Polona Pibernik

Slovenci znate narediti to, kar mislite. To je pravi pogoj za preobrazbo družbe.

Ustvarjamo nove rešitve

Združujemo znanje, strokovnost in dolgoletne izkušnje. Jasen pogled v prihodnost nas umešča med vodilna podjetja na področju rešitev za učinkovito poslovanje. Ponujamo celovite rešitve, sklepamo dolgoročna partnerstva, vstopamo na tuje trge. Opremljeni z novimi idejami, samozavestjo in iskrenim nasmehom, smo pripravljeni na skupne izzive in nove rešitve. Poiščemo jih skupaj!

SRC.SI sistemske integracije d. o. o., Tržaška 116, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: 1 242 80 00, Faks: 1 423 41 73, E-pošta: src@src.si, www.src.si

SRCSI
sistemske integracije

Rešitve, ki združujejo.